Lietas Nr. C73320619
ECLI:LV:ZRT:2022:0314.C73320619.11.S

**SPRIEDUMS**
**Latvijas Republikas vārdā**

Jelgavā 2022. gada 14. martā

Zemgales rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese N.Paņkiva,
ar tiesas sēžu sekretāri G.Mielavu,
piedaloties prasītājas pilnvarotajam pārstāvim zvērināta advokāta palīgam /pers. A/, atbildētājai /pers. B/
2022. gada 3. februārī izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /Nosaukums A/ prasība pret /pers. B/ par parāda piedziņu.

**Aprakstošā daļa**

[1] Prasītāja /Nosaukums A/ cēlusi tiesā prasību, iesniegusi prasības grozījumus, pret atbildētāju /pers. B/ par parāda piedziņu, kurā, pamatojoties uz Satversmes 105.pantu, Civillikuma 1716., 1717., 1724.[1], 1779.pantu, lūdz tiesu: 1) piedzīt no atbildētājas par labu prasītājai 4915,32 *euro*, kas sastāv no parāda par izlietoto, bet neuzskaitīto dabasgāzi 2404,51 *euro*, līgumsoda 2404,51 *euro*, Skaitītāja demontāžas un Jaunā skaitītāja uzstādīšanas izdevumiem 24,64 *euro*, Jaunā skaitītāja vērtības 45,36 *euro*, un Skaitītāja pārbaudes izdevumiem 36,30 *euro*; 2) noteikt prasītājas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt likumiskos nokavējuma procentus 6 % gadā no piedzītās summas; 3) piedzīt visus tiesāšanās izdevumus.

[1.1] Prasītāja prasību pamato ar to, ka 2008. gada 26. novembrī starp /Nosaukums B/kā piegādātāju un /pers. B/ kā lietotāju noslēgts līgums Dabasgāzes piegādes līgums mājsaimniecības lietotājiem Nr.61-2879746 (turpmāk – Līgums) par dabasgāzes piegādi gazificētajā objektā /adrese/ (turpmāk – Gazificētais objekts).

Dabasgāzes uzskaitei Gazificētajā objektā bija uzstādīts dabasgāzes norēķinu uzskaites mēraparāts Actaris G4 Gallus Nr.005771086 (turpmāk – Skaitītājs) un uzlikta metāla plomba (turpmāk – Skaitītāja rūpnīcas plomba). 2017. gada 20. jūnijā prasītāja, klātesot atbildētājai, Gazificētajā objektā veica uzstādītā Skaitītāja demontāžu, kā arī jauna dabasgāzes norēķinu uzskaites mēraparāta Intergaz BK-G4M Nr., 00597756 (turpmāk – Jaunais skaitītājs) uzstādīšanu, par ko sastādīts Akts. Ar /Nosaukums C/ 2017. gada 14. novembra Aktu Nr.17/80 par mērīšanas līdzekļa pārbaudi, konstatēts, ka mērīšanas līdzekļa plomba neatbilst rūpnīcas izgatavotajai plombai, kas liecina par Skaitītāja rūpnīcas plombas neatļautu noņemšanu, kas rada iespēju no Skaitītāja noņemt skaitīšanas ierīci un turpināt dabasgāzi patērēt bez skaitīšanas ierīces, tātad bez uzskaites un attiecīgi arī bez maksas, un šādos gadījumos ir iespējams arī mainīt skaitīšanas ierīces rādījumus. Konstatēts, ka Skaitītāja rūpnīcas plomba ir prettiesiski noņemta un tās vietā uzstādīta cita plomba.

[1.2] Norāda, ka konstatētā iejaukšanās Skaitītāja rūpnīcas plombā nevarēja rasties nejauši, proti, tās pamatā ir rupji Līguma, kā arī dabasgāzes apgādes un lietošanas jomu reglamentējošo normatīvo tiesību aktu pārkāpumi, kas notikuši atbildētājas darbības vai bezdarbības dēļ, turklāt tās rezultātā iespējams gan izmainīt Skaitītāja skaitīšanas ierīces rādījumus, samazinot uzskaitītās dabasgāzes apjomu, gan patērēt dabasgāzi bez maksas. Papildus par minētajiem pārkāpumiem liecina arī tas, ka Skaitītāju uzskaitītais dabasgāzes patēriņš Gazificētajā objektā bija būtiski samazinājies.

Atbildētāja ir pieļāvusi Līguma 2.1.5.punkta un 2017. gada 7. februāra Ministru kabineta noteikumu Nr.78 "Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi" (turpmāk – Noteikumi Nr.78) 97.3.apakšpunkta un 146.punkta pārkāpumus. Ņemot vērā minēto un Noteikumu Nr.78 89.punktu prasītāja veica pārrēķinu par izlietoto dabasgāzi un sadales sistēmas pakalpojumiem. 2018. gada 31. jūlijā prasītāja nosūtīja atbildētājai Pretenziju par izlietotās dabasgāzes un sadales sistēmas pakalpojumu samaksu saistībā ar dabasgāzes lietošanas normatīvo aktu pārkāpšanu Nr.21-4/2602 (turpmāk – Pretenzija), kā arī tika nosūtīts Pārrēķins.

[1.3] Ievērojot to, ka pienākumu nodrošināt Skaitītāja veseluma, t.sk., uz Skaitītāja esošās Skaitītāja rūpnīcas plombas saglabāšanu, noslēdzot Līgumu, uzņēmās atbildētāja, bet šis pienākums netika izpildīts, secīgi atbildētājai ir pienākums atlīdzināt prasītājai nodarītos zaudējumus, samaksājot par izlietoto dabasgāzi un sadales sistēmas pakalpojumiem atbilstoši izlietotās, bet neuzskaitītās dabasgāzes apjomam. Piedzenamai summai par izlietoto, bet neuzskaitīto dabasgāzi ir jābūt noteiktai tādā apmērā, lai novērstu prettiesiski radītās iespējas dabasgāzes patērēšanai bez uzskaites negatīvās sekas, tātad pēc iespējas pilnīgāk atjaunot stāvokli, kāds pastāvētu, ja attiecīgais dabasgāzes lietošanas normatīvo aktu pārkāpums nebūtu noticis.

[1.4] Norāda, ka konkrētajā gadījumā uzskaitītās dabasgāzes apjoms bija būtiski samazinājies laika periodā no 2013 .gada 30. septembra līdz 2017. gada 20. jūnijam, salīdzinot ar laika periodu no 2008. gada 26. novembra līdz 2013. gada 30. septembrim.

Ievērojot Satversmes tiesas spriedumā izteiktās atziņas, kā arī Satversmes 105.pantu un Civillikuma 1779.apntu, prasītāja ir sagatavojusi Izlietotās dabasgāzes un sadales sistēmas pakalpojumu pārrēķinu (Turpmāk – Pārrēķins 2) par laika periodu no 2013. gada 30. septembra līdz 2017. gada 20. jūnijam, pamatojoties uz faktiski patērēto dabasgāzes daudzumu līdzīgos apstākļos līdzīgā laika posmā, proti, no 2008. gada 26. novembra līdz 2013. gada 30. septembrim.

[1.5] Paskaidro, ka Pārrēķina 2 iekļautais laika posms no 2013. gada 30. septembra līdz 2017. gada 20. jūnijam, kura laikā konstatējams būtiski samazināts uzskaitītās dabasgāzes patēriņš, ir 44,67 mēneši, tādēļ, lai laika periods no 2008. gada 26. novembra līdz 2013. gada 30. septembrim atbilstu attiecīgajam periodam, uzskaitītais dabasgāzes apjoms (7691 $m^3$) laika posmā no 2008. gada 26. novembra līdz 2013. gada 30. septembrim (58,13 mēneši) tika izdalīts ar 58,13, tādējādi izrēķinot vidējo dabasgāzes patēriņu mēnesī (132 $m^3$), kas secīgi tika reizināts ar 44,67 mēnešiem.

Sagatavojot Pārrēķinā 2 ir ņemts vērā periodā no 2013. gada 30. septembra līdz 2017. gada 20. jūnijam ar Skaitītāju uzskaitītais

dabasgāzes apjoms, proti, no kopējā faktiski izlietotās dabasgāzes apjoma (5896 $m^3$), ir atņemts ar izlietotās, bet neuzskaitītās dabasgāzes apjomu 4725 $m^3$. Līdz ar to saskaņā ar Pārrēķinu 2 atbildētājai ir pienākums samaksāt prasītājai faktiski izlietoto, bet neuzskaitīto dabasgāzi (4725 $m^3$) 2404,51 *euro* apmērā, tādējādi nodrošinot ekonomisko ekvivalenci prasītājas un atbildētājas tiesiskajās attiecībās.

[1.6] Vērtējot Līguma 4.1.punktu kopsakarā ar Civillikuma 1716.pantu, no atbildētājas papildus piedzenams arī līgumsods par dabasgāzes lietošanas noteikumu pārkāpumu. Norāda, ka vairāk kā trīs gadus atbildētājai bija prettiesiski radīta iespēja patērēt dabasgāzi bez maksas vai samazinātā apmērā. Līdz ar to atbildētājas pieļautais pārkāpums atzīstams par ilgstošu. Bez tam jāvērtē arī pieļautās prettiesiskās rīcības kā nelegālās darbības raksturs, bīstamība un attiecīgās rīcības iespējamās sekas. Konkrētajā gadījumā rīcības, prettiesiski iejaucoties dabasgāzes uzskaites sistēmā, ir uzskatāma par vispārbīstamu darbību, jo var radīt sprādzienbīstamas situācijas, tādējādi apdraudot ne vien savu, bet arī citu cilvēku veselību un dzīvību, kā arī īpašumu. Turklāt līgumsodam ir jābūt noteiktam tādā apmērā, lai nodrošinātu arī prevencijas un sodīšanas funkciju izpildi, tam ir jābūt samērīgam, salīdzinot ar pieļauto pārkāpumu un tā iespējamām sekām.

[1.7] Ievērojot minēto, līgumsoda apmērs, kas noteikts zaudējumu apmērā, proti, 2404,51 *euro*, ir samērīgs ar izdarīto pārkāpumu.

[1.8] Atbildētājai ir pienākums atlīdzināt arī Skaitītāja demontāžas un Jaunā skaitītāja uzstādīšanas izdevumus 24,64 *euro* un uzstādītā Jaunā skaitītāja vērtību 45,36 *euro*. Turklāt atbildētājai ir pienākums atlīdzināt arī izdevumus par veikto Skaitītāja pārbaudi 36,30 *euro*.

[2] Ar Zemgales rajona tiesas tiesneses 2019. gada 18. marta lēmumu (1.sējums, lietas 78.-80.lapa) apmierināts prasītājas pieteikums par prasības nodrošināšanu lietā.

[3] 2019. gada 27.martā tiesā saņemti atbildētājas paskaidrojumi (1.sējums, lietas 85.lapa), kur atbildētāja norāda, ka gāzes skaitītāju un tā plombu nekad nav aiztikusi. Mazs gāzes patēriņš no 2016. gada marta līdz 2017. gada septembrim bija tādēļ, ka kopš 2011. gada īpašumā dzīvo divatā ar vīru, un ģimenes apstākļu dēļ pati no 2016. gada februāra līdz 2017. gada novembrim dzīvoja pie māsas.

[4] 2019. gada 8. augustā tiesā saņemta prasītājas atsauksme uz atbildētājas paskaidrojumiem (1.sējums, lietas 90.-91.lapa), kur prasītāja norāda, ka dabasgāzes patēriņš bija būtiski samazinājies jau pirms atbildētājas norādītā laika perioda sākuma.

[5] 2021. gada 8. februārī tiesā saņemti prasītājas papildus paskaidrojumi (1.sējums, lietas 138.-140.lapa), kur prasītāja papildus, pamatojoties uz 2020. gada 7. septembra Eksperta atzinumu Nr.19-1338 (turpmāk – Atzinumus), norāda, ka konkrētajā gadījumā ir konstatēta iejaukšanās tieši Skaitītājā un Skaitītāja rūpnīcas plombā, kas atbildētājai radīja neatļautu iespēju dabasgāzes patērēšanai bez uzskaites. Turklāt apstāklis, ka pašai Skaitītāja rūpnīcas plombai nav bojājumu un iejaukšanās pēdu, nenozīmē to, ka konkrētajā gadījumā nebūtu konstatējama iejaukšanās Skaitītājā. Proti, bojājumu un iejaukšanās pēdu neesamība uz Skaitītāja rūpnīcas plombas izskaidrojama ar to, ka Skaitītāja ražotāja rūpnīcā uzstādītā Skaitītāja rūpnīcas plomba ir prettiesiski noņemta, aizvietojot to ar citu plombu. Iejaukšanās tādā drošības mezglā kā Skaitītāja rūpnīcas plomba rada iespēju priekšējā paneļa (skaitīšanas ierīces) atvienošanai no Skaitītāja korpusa, respektīvi, rada brīvu un nekontrolētu iespēju dabasgāzes patērēšanai bez uzskaites. Pēc Skaitītāja rūpnīcas plombas noņemšanas skaitīšanas ierīce faktiski pati atkrīt no Skaitītāja korpusa, jo tā vairāk nav nostiprināta un tas dod iespēju turpināt dabasgāzi patērēt bez skaitīšanas ierīces, tātad bez uzskaites un attiecīgi arī bez maksas. Tāpat šādos gadījumos ir iespējams arī mainīt skaitīšanas ierīces rādījumus.

[6] Tiesas sēdē prasītājas pilnvarotais pārstāvis prasību uzturēja. Papildus prasības pieteikumā un rakstveida paskaidrojumos norādītajam paskaidroja, ka no tiesu prakses izriet, ka nav pienākums pierādīt, ka tieši atbildētāja veikusi šīs darbības, jo tās var veikt arī laulātais vai nomnieks, bet atbildību uzņēmies līguma slēdzējs. Līdz ar to pat, ka pati persona skaitītājā nav iejaukusies, tad tas neatbrīvo no atbildības. No otras puses, nesaistītām personām arī nav intereses ietekmēt skaitītāju, jo ieguvējs no šādām darbībām ir tieši dabasgāzes lietotājs, jo tieši dabasgāzes lietotājam tiek izstādīts rēķins par dabasgāzi atbilstoši ziņām, kādas dabasgāzes lietotājs iesniedz gāzes piegādātājam.

Paskaidroja, ka dabasgāzes rādījumu kritums bija no 2013. gada 30. septembra līdz 2017. gada 20. jūnijam, un pēc skaitītāja nomaiņas atkal patēriņa pieaugums. Prasītāja zaudējumu aprēķinos izmantojusi metodi – salīdzināšana ar līdzīgiem periodiem. Attiecībā uz līgumsodu prasītāja šobrīd uztur prasījumu par līgumsodu zaudējumu apmērā. Šajā gadījumā pārkāpums bijis salīdzinoši ilgu laika periodu, gandrīz četrus gadus, un protams, ka šīs darbības ir bīstamas un to var definēt par smagu pārkāpumu, kas rada un var radīt smagas sekas. Uzskata, ka pieprasītais līgumsods pilda sodīšanas un prevencijas elementu, lai atturētu no pārkāpuma izdarīšanas.

[7] Tiesas sēdē atbildētāja prasību neatzina. Papildus rakstveida paskaidrojumos norādītajam paskaidroja, ka īpašumā arī siltais ūdens tiek sildīts ar gāzi. Nav iejaukusies un neko sliktu nav darījusi, lai apkrāptu gāzes padevēju. Mājā dzīvo kopā ar vīru, un šajā mājā nav nevienu laidusi dzīvot. 2017.gadā, kad tika noņemts skaitītājs, atbildētāja bijusi klāt.

Paskaidroja, ka piekrīt, ka periodā no 2013.gada 30.septembra līdz 2017.gada 20.jūnijam patēriņš pēc rādījumiem ir samazinājies. Māja ir apsildāma ar gāzi un arī karstais ūdens tiek sildīts ar gāzi. Tajā laikā bija ļoti grūti finansiāli apstākļi un ļoti taupīja, un neslēdza katlu. Bija viens brīdis kad dzīvoja pie māsas. Nodevusi tādus skaitītāja rādījumus, kādus nolasījusi no skaitītāja. Varbūt tā ir sakritība, ka pēc skaitītāja nomaiņas pieaudzis patēriņš. Līdz skaitītāja nomaiņai bija ļoti kritiska finansiālā situācija.

**Motīvu daļa**

[8] Novērtējot prasības pieteikumā norādītos apstākļus kopsakarā ar lietā esošajiem rakstveida pierādījumiem, pušu paskaidrojumiem un liecinieka liecībām, tiesa atzīst, ka prasība ir pamatota un ir apmierināma daļēji.

[9] Prasītāja, saskaņā ar 2008. gada 26. novembra līgumu Dabasgāzes piegādes līgums mājsaimniecības lietotājiem Nr.61-2879746 (1.sējums, lietas 26.lapa), kas noslēgts ar atbildētāju /pers. B/, kuras īpašuma tiesības ir nostiprinātas Jelgavas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A/, piegādāja dabasgāzi nekustamajam īpašumam /adrese/

[9.1] Dabasgāzes uzskaite Gazificētajā objektā veikta ar 2008. gada 26. novembrī uzstādīto dabasgāzes patēriņa skaitītāju Actaris G4 Gallus Nr.005771086 (1.sējums, lietas 27.lapa), bet 2017. gada 20. jūnijā veikta skaitītāja nomaiņa atbildētājas klātbūtnē, uzstādot Jaunu skaitītāju Intergaz BK-G4M Nr.00597756, sastādot par to aktu (1.sējums, lietas 28.lapa).

[9.2] Skaitītājs ir nodots pārbaudei /Nosaukums C/, kas 2017. gada 14. novembra Aktā Nr.17/80 par mērīšanas līdzekļa pārbaudi (1.sējums, lietas 29.-43.lapa) konstatēja, ka mērīšanas līdzekļa plomba neatbilst rūpnīcas izgatavotajai plombai.

Ar Zemgales rajona tiesas 2019. gada 23. septembra lēmumu (1.sējums, lietas 103.-105.lapa), lai noskaidrotu faktu, vai Skaitītājs un

Skaitītāja plombas ir bojātas, lietā nozīmēta trasoloģiskā ekspertīze (mehanoskopisko pēdu izpētes ekspertīze), jo atbildētāja lietā sniedza paskaidrojumus, ka celto prasību neatzīst, nav iejaukusies tā darbībā.

[9.3] Saskaņā ar 2020. gada 7. septembra Valsts tiesu ekspertīžu biroja eksperta atzinumu Nr./numurs/, ko veica eksperte /pers. H/ (1.sējums, lietas 112.-122.lapa) secināts, ka Skaitītājam ir bojājumi: priekšējā paneļa priekšpusē, stiprinājuma atveres apakšējā malā ir sīki skrāpējumi, kas veidoti priekšmetam šauram, cietam izvirzījumam pārvietojoties virzienā no stiprinājuma kreisā apakšējā stūra uz stiprinājuma atveri un iespiežoties virsmā pie tās; priekšējā paneļa apakšpusē, stiprinājuma atveres aizmugurējās un labās puses malas šķautnēs ir iespiedumi, kas radušies, cieta priekšmeta izvirzījumiem pārvietojoties priekšējā paneļa stiprinājuma iekšpusē uz priekšējā paneļa priekšpusi; priekšējā paneļa apakšpusē uz priekšējā paneļa metāla pamatnes stiprinājuma izvirzījuma ir skrāpējums, kas radies, cieta priekšmeta šauram izvirzījumam pārvietojoties priekšējā paneļa stiprinājuma iekšpusē uz verifikācijas kniedes aizmuguri. Plombas korpusā ir iespiedumi un skrāpējumi, kas radušies, cieta priekšmeta šauriem izvirzījumiem dažādos leņķos pārvietojoties gar plombas korpusu un iespiežoties tajā. Secināts, ka ņemot vērā gāzes skaitītāja Actaris uzbūvi, tā skaitīšanas mehānismu, kas atrodas priekšējā panelī, ir iespējams atvienot, noņemot priekšējā paneļa verifikācijas kniedi.

[9.4] Tiesa atzīst par pamatotu prasītājas norādīto, ka konkrētajā gadījumā ir konstatēta iejaukšanās tieši Skaitītājā un Skaitītāja rūpnīcas plombā, kas atbildētājai radīja neatļautu iespēju dabasgāzes patērēšanai bez uzskaites. Apstāklis, ka pašai Skaitītāja rūpnīcas plombai nav bojājumu un iejaukšanās pēdu, nenozīmē to, ka konkrētajā gadījumā nebūtu konstatējama iejaukšanās Skaitītājā. Proti, bojājumu un iejaukšanās pēdu neesamība uz Skaitītāja rūpnīcas plombas izskaidrojama ar to, ka Skaitītāja ražotāja rūpnīcā uzstādītā Skaitītāja rūpnīcas plomba ir prettiesiski noņemta, aizvietojot to ar citu plombu, kas attiecīgi konstatēts ar 2017. gada 14. novembra Aktu par mērīšanas līdzekļa pārbaudi.

Ņemot vērā Eksperta atzinumu, un ekspertīzē analizēto Skaitītāja izpētes procesu un plombu izpēti, tiesa atzīst, ka konstatētie bijājumi uz Skaitītāja un Skaitītāja plomba nav nejauši, bet sākotnējā verifikācijas plomba ir nomainīta un ir bijusi iejaukšanās tieši Skatītājā un Skaitītāja rūpnīcas plombā.

[10] Lietā tika nopratināts liecinieks /pers. I/, kurš liecināja, ka pats strādā /Nosaukums A/ septiņus gadus. Liecināja, ka viņa ikdienas darba pienākumos ietilpst izanalizēt adreses, to patēriņus, svārstības, kā arī apsekot adreses, tieši būtiski vairāk tās, kur ir patēriņa maiņas. Adresē tiek apsekots gāzes vads, mēraparāts, rādījumi, plombas, to drošība un saglabātība. Skaitītāja kalpošanas ilgums ir noteikts 15 gadi. Arī izanalizējot patēriņus, to svārstības, tiek dots uzdevums nomainīt skaitītāju un veikt tam pārbaudi. Liecināja, ka pirms tiesas sēdes nedaudz paskatījās konkrētā objekta patēriņu un konstatēja, ka kritums bija būtisks un ļoti iespējams, ka tas bija iemesls, kāpēc skaitītājs tika nomainīts. Pašam ir zināma skaitītāja Actaris G6 Gallus 2000 uzbūve. Paskaidroja, ka /Nosaukums A/ izver saskrūvēm cauri auklu, uz kuras ir plomba, kuru aizverot ciet nodrošina to, ka nevar atskrūvēt vaļā un no gāzesvada noņemt skaitītāju, nepārplēšot plombu vai stiepli. Rūpnīcas plomba tiek uzlikta tikai rūpnīcā un /Nosaukums A/ darbinieki tur neko nedara un nedrīkst darīt. Plomba nodrošina to, lai nevarētu noņemt uzskaites mehānisma vāciņu. Ja vāciņu noņem, tad gāze neuzskaitās, bet plūst cauri, jo neiet cauri uzskaites mehānismam. Rūpnīcas plomba nodrošina to, lai uzskaitītu dabasgāzi. Tikai noņemot rūpnīcas plombu var noņemt skaitīšanas ierīci, lai nebūtu nekādu būtisku bojājumu uz korpusa.

Tiesa tic liecinieka liecībām, viņš sniedza konkrētas liecības, ir brīdināts par krimināatbildību saskaņā ar Krimināllikumu.

[11] Ievērojot minētos apstākļus, nav pamata uzskatam, ka Skaitītājā un Skaitītāja plombā nav bijusi iejaukšanās, kā to norādījusi atbildētāja.

[11.1] Prasība celta uz tā pamata, ka prasītāja piegādāja un pārdeva dabasgāzi, savukārt lietotājs pārkāpa Noteikumu Nr.78 97.3.apakšpunktu un 146.punktu, arī līguma 2.1.5.punktu (lietotājam ir pienākums nodrošināt skaitītāja un uzstādīto plombu saglabāšanu), kā rezultātā prasītāja veikusi izlietotās, bet neuzskaitītās dabasgāzes aprēķinu par laika periodu no 2013. gada 30. septembra līdz 2017. gada 20. jūnijam.

Tiesa atzīst par pierādītu, ka atbildētāja, ar kuru bija noslēgts līgums par dabasgāzes piegādi nav nodrošinājusi skaitītāja plombu saglabāšanu, kas nozīmē, ka skaitītājs bija ietekmēts un šajā sakarā tika radīta iespēja dabasgāzi lietot bez maksas, līdz ar to pārkāpjot pušu noslēgtā līguma 2.1.5.punktu.

[11.2] Civillikuma 1587.pantā noteikts, ka tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus.

Ievērojot Civillikuma 1587.panta nosacījumus atbildība par līguma noteikumu pārkāpumu ir jāuzņemas atbildētājai.

Civillikuma 1779.pants paredz, ka katram ir pienākums atlīdzināt zaudējumus, ko viņš ar savu darbību vai bezdarbību nodarījis.

Civillikuma 3.pants noteic, ka katra civiltiesiska attiecība apspriežama pēc likumiem, kas bijuši spēkā tad, kad šī attiecība radusies, pārgrozījusies vai izbeigusies.

[11.3] Ņemot vērā, ka īpašumā uzstādītais skaitītājs noņemts 2017. gada 20. jūnijā, tad piemērojami ir uz to brīdi spēkā esošie Ministru kabineta 2017. gada 7. februāra noteikumi Nr.78 "Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi".

Noteikumu Nr.78 97.3.punkts paredz, ka lietotājam ir pienākums nodrošināt uzstādīto komercuzskaites mēraparātu un plombu saglabāšanu. Savukārt 146.punkts paredz, ka komercuzskaites mēraparāta pievienošanas shēmas izmaiņas, minēto ierīču nomaiņu, pārvietošanu, remontu un pārbaudi lietotājs saskaņo ar sadales sistēmas operatoru. Jebkurai personai ir aizliegts ietekmēt komercuzskaites mēraparāta darbību.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.78 87.punktu, ja, pārbaudot lietotāja dabasgāzes sistēmu, sadales sistēmas operators konstatē, ka patvaļīgi ierīkots pieslēgums pirms komercuzskaites mēraparāta vai lietotājs dabasgāzi lieto bez komercuzskaites mēraparāta, vai komercuzskaites mēraparāts vai plomba ir bojāta un kādas minētās darbības dēļ ir samazināts dabasgāzes patēriņa rādījuma lielums vai radīta iespēja dabasgāzi lietot bez maksas, sistēmas operators par konstatēto faktu sastāda aktu divos eksemplāros.

[11.4] Līguma 4.1.punktā ir pielīgtas prasītājas tiesības gadījumā, ja tiek konstatēti tīši skaitītāja bojājumi vai izdarīti citi pārkāpumi, kuru dēļ ir samazināts gāzes patēriņa lielums vai radīta iespēja gāzi lietot bez maksas, veikt patērētās dabasgāzes pārrēķinu.

Konkrētajā gadījumā atbildētāja kā enerģijas lietotājs pieļāvusi gazificētajā objektā uzstādīta skaitītāja bojājumu, kura dēļ radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas.

[11.5] Turklāt, atzīstams, ka Gazificētajā objektā ir novērojams samazināts uzskaitītais dabasgāzes patēriņš pēc 2013. gada 30. septembra. To apstiprina atbildētāja faktiski patērētās dabasgāzes daudzuma pārskats par laika periodu no 2008. gada 26. novembra līdz 2021. gada 31. decembrim, no kura redzams, ka dabasgāzes patēriņš ir būtiski samazinājies no 2013. gada 30. septembra līdz 2017. gada 20. jūnijam (1.sējums, lietas 51., 238.lapa).

[11.6] Tiesa, pārbaudot faktiski patērētās dabasgāzes daudzumu Gazificētajā objektā, saskaņā ar prasītājas sastādītajiem aprēķiniem par fiksētajiem skaitītāja rādījumiem, konstatē, ka dabasgāzes kritums novērojams pēc 2013. gada 30. septembra līdz kuram, sākot ar 2008. gada 26. novembra vidējais mēneša patēriņš kubikmetros uz vienu kvadrātmetru bijis 2,65 $m^3/m^2$ mēnesī, savukārt pēc minētā datuma līdz 2017. gada 20. jūnijam vidējais patēriņš uz vienu kvadrātmetru bijis 0,52 $m^3/m^2$ mēnesī, un pēc 2017. gada 20. jūnija līdz 2021. gada 31. decembrim vidējais patēriņš uz vienu kvadrātmetru bijis 2,11 $m^3/m^2$ mēnesī (1.sējums, lietas 238.lapa).

[11.7] Līdz ar to tiesa uzskata, ka no atbildētājas piedzenamās maksas par patērēto (neuzskaitīto) dabasgāzi noteikšanai ir izmantojams

prasītājas iesniegtais aprēķins, kas sagatavots, pamatojoties uz atbildētājas faktiski patērēto dabasgāzes daudzumu līdzīgos apstākļos līdzīgā laikposmā. Laika posma no 2008. gada 26. novembra līdz 2013. gada 30. septembrim iekļaušana salīdzināšanas aprēķinā ļauj iegūt precīzākus datus par patēriņu ilgākā laika posmā un minētā termiņa samazināšanai nav pamata. Savukārt atbildētāja iesniegtajam aprēķinam iebildumus nav cēlusi un uz citu aprēķinu nav norādījusi.

[11.8] Tiesa atzīst, ka pamatojoties uz prasītājas aprēķinu, no atbildētājas piedzenama maksa par izlietoto, bet neuzskaitīto dabasgāzi par periodu no 2013.gada 30.septembra līdz 2017.gada 20.jūnijam, kā to lūdz prasītāja. Šajā laika posmā – no 2013.gada 30.septembra līdz 2017.gada 20.janvārim uzskaitītais patēriņš ir 1171 $m^3$ savukārt aprēķinātais patēriņš ir 5896 $m^3$, par starpību 4725 $m^3$ ir aprēķināta parāda summa 2404,51 *euro*, kas piedzenama no atbildētājas prasītājas labā.

Strīds par to, ka atbildētāja ir norēķinājusies par uzskaitīto dabasgāzi nepastāv.

[11.9] Tā kā atbildētāja nav ievērojusi Līguma 2.1.5.punktā noteikto pienākumu nodrošināt gāzes skaitītāju un plombu saglabāšanu, Noteikumu Nr.78 97.3.punktu un 146.punktu, atbildētāja ir rīkojusies prettiesiski, un pastāv cēloniskais sakars starp atbildētājas prettiesisko rīcību un zaudējumiem parāda par neuzskaitīto dabasgāzes patēriņu apmērā 2404,51 *euro*. Prasība par atlīdzības 2404,51 *euro* piedziņu ir pamatota un apmierināma.

[12] Prasītāja prasījumu par līgumsoda 2404,51 *euro* piedziņu pamato ar noslēgtā Līguma 4.1.punktu, kurš paredz līgumsodu aprēķinu reizinot gāzes daudzumu ar gāzes tirdzniecības gala tarifu divkāršā apmērā.

Ar Satversmes tiesas 2021. gada 14. oktobra spriedumu lietā Nr.2021-03-03 (1.sējums, lietas 205.-226.lapa) Noteikumu Nr.78 88., 89., 89.$^1$punkts par spēkā neesošu.

[12.1] Tiesa atzīt, ka kompensācijas aprēķināšana ir vērtējama raugoties no tās samērīguma, jo Satversmes tiesa minētajā spriedumā atzina par neatbilstošām Latvijas Republikas Satversmei Ministru kabineta noteikumu normas tikai tiktāl, ciktāl kompensācijas apmērs nosakāms, reizinot tajos paredzētajā kārtībā noteikto patērētās dabasgāzes daudzumu ar dabasgāzes tirdzniecības tarifu divkāršā apmērā. Satversmes tiesa atzina, ka kompensācijas aprēķināšana pēc būtības nav prettiesiska vai nepamatota, bet gan tās aprēķināšanas kārtība neatbilst augstāka juridiska spēka normām.

Jautājuma izskatīšanai par kompensācijas apmēra noteikšanu tiesa ņem vērā Satversmes tiesas 2021.gada 14.oktobra sprieduma lietā Nr.2021-03-03 27.punktā noteikto, ka dabasgāzes lietošanas noteikuma pārkāpuma tiesiskās sekas vairs nenosaka speciāls tiesiskais regulējums. Taču tas pats par sevi nenozīmē, ka enerģijas lietotājam vairs nebūtu pienākuma atlīdzināt sadales sistēmas operatoram nodarītos zaudējumus. No taisnīguma principa un tā konkretizācijas elementa – ekonomiskās ekvivalences – izriet, ka nav pieļaujama civiltiesisko attiecību dalībnieku iedzīvošanās uz cita šo tiesisko attiecību dalībnieku rēķina, tostarp nav pieļaujama arī enerģijas lietotāja iedzīvošanās uz sadales sistēmas operatora rēķina. Tādēļ enerģijas lietotājam ir pienākums atlīdzināt sadales sistēmas operatoram ar dabasgāzes lietošanas noteikumu pārkāpumu nodarītos zaudējumus. Nepastāvot speciālam privāttiesisko attiecību tiesiskajam regulējumam, ir piemērojams vispārīgais civiltiesību regulējums attiecībā uz prettiesiskiem tiesību aizskārumiem, kas ietverts Civillikumā. Turklāt tieši un nepastarpināti piemērojams Satversmes 105.pants, taisnīguma princips un tā konkretizācijas elements – ekonomiskās ekvivalences princips.

Judikatūrā nostiprināta atziņa, ka kompensācijas noteikšanā Civillikuma tiesību normas par līgumsodu tieši nav piemērojamas, bet ir izmantojami no Civillikuma normām izrietošie līgumsoda noteikšanas principi – tiktāl, cik tie ir saderīgi ar tiesību institūta tiesisko dabu un funkcijām. Kompensācijai ir gan prevencijas, gan sodīšanas funkcija, un tās noteikšanā jāievēro arī tās civiltiesiskais raksturs, soda samērīguma un soda individualizācijas princips. Kompensācijas noteikšanā nav izmantojams kritērijs „sabiedriskā bīstamība", un kompensācija nedrīkst sasniegt tādu sankcijas smaguma pakāpi, kad tā iegūst krimināltiesisku raksturu. Kompensācijai jābūt taisnīgai pret abām pusēm, un tās apmēram katrā konkrētā gadījumā jābūt samērojamam ar personas izdarīto pārkāpumu. Līdz ar to tiesai ir jāvērtē pārkāpumu raksturojošie apstākļi, tādi kā, piemēram, tā izdarīšanas ilgums, smagums, sekas (tostarp nodarīto zaudējumu apmērs) un citi apstākļi, kuru attiecināmība un būtiskums nosakāms, ņemot vērā katras konkrētās lietas apstākļus. Nav pieļaujama tāda kompensācija, kas, nevērtējot konkrētās lietas apstākļus, noteikta kādā iepriekšpieņemtā attiecībā pret zaudējumu atlīdzību par patērēto dabasgāzi, piemēram, procentuālā izteiksmē no zaudējumu atlīdzības vai kā zaudējumu atlīdzības divkāršs vai trīskāršs apmērs (*sk. Senāta Civillietu departamenta 2022.gada 31.janvāra spriedums lietā Nr.SKC-133/2022*).

[12.2] Tā kā kompensācija pēc tās juridiskās dabas ir piešķirināma līgumsodam, tās samērīga apmēra noteikšanai izmantojami kritēriji, kurus vispārējās jurisdikcijas tiesas atbilstoši no demokrātiskas tiesiskas valsts pamatnormas atvasinātajam samērīguma principam un Civillikuma 1717.pantam izmanto līgumsoda apmēra samērīguma noteikšanā.

Civillikuma 1717.pants noteic, ka līgumsods nav aprobežots ar zaudējumu lielumu, kādi paredzami no līguma neizpildīšanas, taču tam jābūt samērīgam un atbilstošam godīgai darījumu praksei.

[12.3] Līgumsodam ir sodīšanas un zaudējumu atlīdzināšanas funkcija. Arī kompensācija ir vērsta uz minēto funkciju. Vērtējot piedzenamās kompensācijas samērīgumu ar izdarīto pārkāpumu, tiesa ņem vērā, ka lietā ir konstatēta Skaitītāja rūpnīcas plombas un Skaitītāja bojājumi, kas radīja iespēju patērēt dabasgāzi bez maksas samērā ilgā laika periodā, tas ir vairāk nekā trīs gadu periodā. Tas uzskatāms par būtisku pārkāpumu.

Sodam jābūt taisnīgam un samērīgam ne tikai ar atbildētāja izdarīto pārkāpuma smagumu, bet tas jāsamēro arī ar prasītāja tiesībām saņemt atbilstošu kompensāciju, taču neradot iespēju energoapgādes komersantam iedzīvoties uz atbildētājas rēķina.

[12.4] Neapšaubāmi neatļautā iejaukšanās gāzes skaitīšanas ierīces darbībā, lai gāzes lietotājam būtu iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, nav atbalstāma un ir sodāma, taču tas ir jāsamēro ar personas izdarīto pārkāpuma smagumu, sekām, pārkāpuma izdarīšanas ilgumu. Turklāt kompensācijai jābūt taisnīgai pret abām pusēm.

[12.5] Tādejādi, lai kompensācija būtu samērīga un taisnīga, pildītu sodīšanas un preventīvo funkciju, lai tā atbilstu civiltiesiska rakstura sankcijai, kā arī lai nodrošinātu taisnīgu rezultātu attiecībā uz abām pusēm, ievērojot izklāstītos argumentus, tiesas atzīst, ka izskatāmajā lietā kompensācijas apmērs aprobežojams ar pusi, tas ir 50 %, no parāda 2404,51 *euro*, kas ir 1202,25 *euro*.

Tiesa uzskata, ka nosakot kompensāciju šādā apmērā, kas ir puse no aprēķinātā parāda summas, tiks izpildīta gan sodīšanas funkcija, gan prevencijas funkcija, sodot atbildētāju par to, ka viņa nav nodrošinājusi gāzes Skaitītāja un plombu saglabāšanu un pieļāvusi dabasgāzes patēriņu bez maksas, kā arī atturot viņu no dabasgāzes lietošanas noteikumu pārkāpumiem turpmāk.

[12.6] Tiesa uzskata, ka prasītājas aprēķinātā kompensācija 2404,51 *euro* nav samērīga un taisnīga, jo prasītāja par pārkāpumu aprēķinājusi neproporcionāli lielu sodu (kompensāciju), kas nav samērojams tostarp ar nodarīto zaudējumu apmēru, līdz ar to ar pārkāpuma smagumu.

Ievērojot minēto prasība daļā par līgumsoda piedziņu 1202,26 *euro* apmērā ir noraidāma.

[13] Tiesa atzīst, ka saskaņā ar Noteikumu Nr.78 148.$^1$punktu un līguma noteikumiem lietotājam ir jāsedz izdevumi par skaitītāja noņemšanu un uzstādīšanu, kas konkrētā gadījumā ir 24,64 *euro*, izdevumi par skaitītāja pārbaudes izdevumiem 36,30 *euro*, un jāatlīdzina jauna skaitītāja vērtība 45,36 *euro*. Līdz ar to minētie izdevumi piedzenami no atbildētājas prasītājas labā.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 195.panta, Civillikuma 1759.panta 1.punkta un 1765.panta pirmās daļas noteikumiem prasītājai nosakāmas tiesības saņemt no atbildētājas likumiskos 6% gadā no piedzītās, bet nesamaksātās summas par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai).

[14] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram.

[14.1] Prasītāja lietā samaksājusi valsts nodevu par prasību 501,25 *euro* (tai skaitā 70 *euro* par pieteikumu par prasības nodrošināšanu) (1.sējums, lietas 14., 237.lapa), ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,20 *euro* (1.sējums, lietas 15.lapa), izdevumus par ekspertīzi 313,87 *euro* (1.sējums, lietas 163.-165.lapa).

[14.2] Prasības kopējā summa ir 4915,32 *euro*. Savukārt prasība tiek apmierināta par summu 3713,06 *euro*, tas ir, 75,54% no prasības summas. Tādējādi no atbildētājas prasītājas labā piedzenamie tiesas izdevumi proporcionāli prasības apmierinātajai daļai – valsts nodeva 378,64 *euro* un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 2,42 *euro*.

Tā kā ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi lietā faktiski radušies 6,53 *euro* apmērā, tad no atbildētājas valsts labā piedzenami nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi proporcionāli apmierinātajai prasības daļai, tas ir 2,52 *euro*.

[14.3] Atbilstoši Civilprocesa likuma 44.panta otrās daļas nosacījumiem no atbildētājas par labu prasītājai piedzenami tiesāšanās izdevumi – izdevumi par ekspertīzi 313,87 *euro*.

[14.4] Prasītājai lietā radušies ar lietas vešanu saistītie izdevumi advokāta palīdzības samaksai un prasītāja lūdz piedzīt 445,14 *euro* (1.sējums, lietas 154.-162.lapa).

Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta a) apakšpunkts noteic, ka atlīdzināmie izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām ir mantisks raksturs un kurās prasības summa nepārsniedz 8500 *euro*, ir atlīdzināmi to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 30 procentiem no prasījumu apmierinātās daļas. Savukārt minētā panta ceturtā daļa paredz, ja prasība ir izskatīta tikai pirmās instances tiesā, atlīdzināmie izdevumi advokāta palīdzības samaksai nedrīkst pārsniegt 50 procentus no šā panta pirmajā daļā noteiktā maksimālā atlīdzības apmēra.

[14.5] Atbilstoši Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta a) apakšpunkta un ceturtās daļas nosacījumiem no atbildētāja prasītājas labā piedzenami izdevumi advokāta palīdzības apmaksai 445,14 *euro*.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 204.[1]pantam atbildētājai nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

**Rezolutīvā daļa**

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 8.pantu un 97.pantu, tiesa

**nosprieda**

apmierināt prasību daļēji.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu /Nosaukums A/, vienotais reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, parādu par izlietoto, bet neuzskaitīto dabasgāzi 2404,51 *euro*, līgumsodu 1202,25 *euro*, izdevumus par skaitītāja demontāžu un uzstādīšanu 24,64 *euro*, jaunā skaitītāja vērtību 45,36 *euro*, skaitītāja pārbaudes izdevumus 36,30 *euro*, kopā 3713,06 *euro* (trīs tūkstoši septiņi simti trīspadsmit *euro* 6 centi), un tiesāšanās izdevumus 1140,07 *euro* (viens tūkstotis viens simts četrdesmit *euro* 7 centi).

Naudas summas ieskaitāmas /Nosaukums A/ norēķinu kontā Nr. /konta numurs/, AS "Citadele banka".

Noteikt /Nosaukums A/ tiesības saņemt no /pers. B/ likumiskos 6 % gadā no kopējās piespriestās, bet nesamaksātās naudas summas par laiku no dienas, kas noteikta sprieduma labprātīgai izpildei, līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai).

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu valstij tiesas izdevumus - ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 2,52 *euro* (divi *euro* 52 centi), kuru iemaksa jāveic šādos rekvizītos: ekonomiskās klasifikācijas kods-21499, saņēmējs Tiesu administrācija, Mūkusalas iela 41b, Rīga, NMR 90001672316, ar PVN apliekamās Personas reģ. Nr. 90001672316, Saņēmēja iestāde Valsts kase, BIC kods TRELLV22, Konta nr. LV51TREL2190458019000.

Noteikt atbildētājai termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas, uzliekot pienākumu iesniegt Zemgales rajona tiesā pierādījumus par tiesas izdevumu samaksu valsts ienākumos.

Noraidīt /Nosaukums A/ prasību daļā par līgumsoda 1202,26 *euro* piedziņu.

Spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā Zemgales apgabaltiesai, iesniedzot apelācijas sūdzību Zemgales rajona tiesā.

Tiesnese N.Paņkiva

Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu